

„Istarska Rijec“

...svakog četvrtka uveče, ...drugog četvrtka domša ...prilog „Mladi Istranin“ ...plata za uzemstvo iznaša ...lira na godinu, a za ...novcu 25 — lra. Uredn ...i uprava lista: Trst ...este) - Via S. Francesco ...Assisi 20/1, Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ — Narodna poslovice.

Oglasi stoje 4 lra za svaki centimeter visine u štiti jedne a stupca. Za više-kratno uvrštenje daje se znatno popust prema pogodbi. Plaća se i uložuje u Trstu. Dopis se šalje uredništva, a novac uplatu. Neiskrivena se ništa ne prima, a zakupci se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Slavenski izbornici Julijske Krajinne

Do malo tjedana, 6. aprila, vršit će se drugi izbori. Najjačoj stranci priprepat će se novim izbornom zakonu dječie trećine svih glasača, ako dobije barem četvrtinu svijiu glasova. Za tim teži fašistička stranka. Nama tome ostaje u našem izbornom krugu od 23 mandata samo 8 za druge stranke po razmjeru glasova.

Slavenski izbornici! Pozivljemo vas, da na 6. aprila na biralište i da dadeće glas slavensku kandidatsku listu, da dakle ponačete crtu samo preko našeg izbornog lista.

Pove grančice i runolista

Učinite to, složno i odvažno, svi do zadnjega. Da pridobite svojih listi toliko mandata, koliko joj ide po istinskom broju našega pučanstva. Ne vodi nas pri tome i niti se vas voditi suprotno protiv države ni protiv vlade. Sa svom iskrenošću i odlučnošću otklanjamo svaku takvu misao, svako takovo obćidivanje. U tom su smislu podali naši izaslanici na najmiserodavnijem mjestu, samomu načelniku vlade i vodji fašističke stranke, izjavu, koju je bila uzeta na znanje. Pozivamo vas samo, da izrabite pravu, koje vam daje zakon, a kojeda vam nijedan odgovorni činbenik ne odriče, naine da izaberete svoje, u pravom smislu riječi svoje zastupnike, koji imaju kao ljudi vašega reda i jezika da vrše svoju zadaću u potpunom skladu s vašim čuvstvima i željama, s potpunim razumijevanjem vaših potreba i tegoba.

Takovi zastupnici imat će uvijek pred očima, da je naše PUČANSTVO po ograničenoj većini seliačko i radničko, da mu je naložen svaki najteži borj za opstanak, da naša ZEMLJA ima svoje posebne koristi i da našoj slavenskoj MANJINI pripada pravo da čuva i goji svoj jezik i svoju kulturu.

Zato će morati prionuti iz svih sila, da se zakončavstvom i upravu svedu u suglasje sa gospodarstvenim i socijalnim interesima našeg seliačkog i radničkog pučanstva te da se u duhu prave demokracije uvede što šira samouprava u općinama, kotarima i zemlji za sve lokalne stvari, koje se ne tižu državne cjelokupnosti.

Naši zastupnici morat će pak prije svesna napregnuti sve sile, da se polozaj slavenske manjine uredi bez strasti i predrasuda, sa stvarnošću, pravdošću i dobrohotnošću, kao zapravo čisto tehničko pitanje, bez improvizacija i dilentanstva, ne po podređenim, više puta reiksumnim ili nesposobnim funkcionarima, nego jedinstveno, uvijek po saslušanju legitimnih zastupnika pučanstva, koga se tiče. Ta nije moguće presudjivati i urediti položaj slavenske manjine samo poređeci njezin broj sa onih četrdeset milijuna svih Italijanskih državljanina ili u znaku više ili manje prikrivene ili otkrivene asimilacijske politike. Slavensko žiteljstvo u Julijskoj krajini tvori sastavan i važan dio stanovništva čitave te zemlje te mu kao takvomu na školskom polju, kaošto glede uporabe jezika pred oblastima, u sudovima i javnom životu uopće, glede zaštite i pospiješavanja njegovih kulturnih interesa, pripada pravedno uvažavanje. Što se je u tom pogledu zakasnilo i pogriješilo, mora da se popravi ni bez koje štete ni bruke za državu.

Slavenski izbornici Julijske krajinne!

Krenite 6. aprila živom sviješću i odvažnošću na biralište pouzdate se u svečano obećanje, koje nam je bilo dano, da će se štiti izborna sloboda! Pouzdate se u pravdošću svoje stvari i u mudrost onih, kojima je povjerenja sudbina Italije, da će znati popraviti pogriješke prošlosti i omogućiti slavenskim državljanima, da uzmožu, pokorni zakonima, vjerni sebi, vršiti kao dobri italijanski državljanji svoju historijsku zadaću!

Slavenski izborni odbor.

Naši narodni kandidati

Dr. Josip Wilfan

Dr. Josip Wilfan rodio se u Trstu 30. 8. 1878. kao sin inžinira pomorske oblasti. Otac mu je od 1890. do 1895. bio namješten u Dubrovniku. Zato je dječak tu nastavio gimnaziju, koju je bio počeo u Trstu, te položio ispit zrelosti god. 1896. Visoke je škole polazio u Beču te postao doktorom prava god. 1901. Svršivši jednogodišnju sudbenu praksu išao je pod kancelariju dr. Malika Lašnje u Puli. Vrativši se sa potpunim svojim znanom vratio se g. 1904. u Trst, a na jesen 1905. se oženio. Nastaniše se u tršćanskom Narodnom domu, gdje mu je 13. 7. 1920. izgorjelo sve što je imao u svojem privatnom stanu. Pod konac 1906. bio je izabran tajnikom Političkog društva „Edinost“ u Trstu, koje se onda već pripravljalo na izbore u carevinsko vijeće, koji su kasnije, majja 1907., tako lijepo uspjeli. Wilfan je od časa, što je izabran tajnikom, neprestano radio za Političko društvo „Edinost“ te imao udijela u svim političkim akcijama tršćanskih Slovenaca, naročito u svim izborima, ne samo u carevinsko i u tršćansko gradsko vijeće, nego i u obranički sud zavoda za osiguranje radnika protiv nezgoda, u obrni sud itd.: naročito je pak dosta radio oko akcije za popis pučanstva i reviziju njegovu 1910. i 1911. Malo vremena iza toga, što je otvorio svoju odvjetničku kancelariju (pod konac 1908.), bio je god. 1909. izabran u gradsko i pokrajinsko vijeće tršćansko, u kojem je radio sve dok nije buknuo rat, bio je silno zaokupljen kao predstavnik manjine u raznim važnim komisijama, osobito u školskoj. Koji su u ono doba, od 1909. do 1914., pratili rad naših zastupnika u tršćanskom općinskom vijeću i zemaljskom saboru, sigurno će se velikih debata, u kojem se je Wilfan isticao. Aprila 1910. bio je izabran predsjednikom Političkog društva „Edinost“ te stoji još sada na njegovom čelu. Za vrijeme rata ostao je sam u Trstu, oprošten vojničke službe radi slaboga vida, a ženu i djecu držao je u Kranju kod svojega tasta. To je bilo doba ekonoma i strjpnice, a polag toga i mnogog tihog i nezahvalnog rada, da bi se što više moguće odvrnula od tršćanskog slovenstva žila što su ga zadlesila ili mri prijela. Malo prije sloma umrla mu žena te je ostao sam sa četvero nezrke djece, koju je doveo onda iz Kranja natrag u Trst, da se iza mjesec dana snađe s njime — pod okupacijom. Kako je polag drugih i on u ono burno vrijeme služio našoj stvari, a u tom nije još doba da se pise. God. 1919. dao je pobudu, da se je Političko društvo „Edinost“ opet razvilo i da mu se djelokrug protegnuo na svu Julijsku krajinu. Iza događaja 13. 7. 1920. kad je izgorio Narodni dom, a istom prilikom bila i Willanova odvjetnička kancelarija oštećena i opljačkana, on je, nalazeći se baš izvan Trsta radi liječenja svoje kćerke, ostao preko premirne crte po savjetu svojih prijatelja, te tano sept. 1920. zajedno sa dr. Kurelicem, dr. Podgornikom i dr. Slavikom pošao u Rim, da u ime našega naroda zahtjeva obznanu

protiv zuluma, odštetu za naše štete, uređenja raznih pitanja naše manjine. U pramajcu 1921. Wilfan ostaviše djecu u roditelja njihove pokojne majke i druguda po školama, otvorio sebi nekakav provizorni stan u svojoj oštećenoj kancelariji te nastavio svoj rad, koji nastalom, barem u političkom pogledu, nije bio prekinuo niti za svojnega bivanja izvan Trsta.

God. 1921. ponudio mu je naš narod radi njegovih neprocijenivih zasluga i priznanja čast kandidata u Istri u Gočićev. Dr. Wilfan je primio na sebe i taj teret, ali ne radi časti, za koju on ne mari, već za to, da brani naša potlačena prava. I branio ih je divno i odvažno.

Kad je dr. Wilfan prvi put pošao u Rim, italijanski su poslanici i ministri bili svi na okupu, tribune natlačene, a on je gotovo sam stajao među svima i započeo svoj značajni govor. Italijanski su poslanici na to graknuli, ali on nije zato mario, već je neustrasivo dizao svoj glas na odbranu naših potlačenih prava.

Dr. Wilfan nas je tim svojim prvim govorom, a da ne govorimo o drugima, upravu proćidio. On je Italijanima kazao čisto i bistro, da smo mi Jugosloveni, što smo rapalskim ugovorom pripali Italiji, ponosan i svjestan narod, koji ne će nikada odustati od svojeg imena i svojih prava!

Ali dr. Wilfan nije se zanimao za boljitak našega naroda samo kod kuće i u rimskom Parlamentu, nego i drugdje. Tko se ne spjeća njegovog muzevnog nastupa na interparlamentarnoj konferenciji u Koppenhagenu? Tko se ne spjeća njegovog pozitivnog rada oko izmjene našeg zadržanog novca?...

Zasluge dra Willana su tako velike, da ih je kratko teško i opisati. Zato kličemo nasenu naredu: Budi ponosan, što si u svojoj sređini nalazi takav muž, koji je svojim neumernim radom zavrjedio tvoje priznanje i koji ponovno preuzimlje na sebe teški teret, da bude i nadalje zagovornikom i tumačem tvojih želja!

Dr. Ulrike Stanger

Dr. Ulrike Stanger rodio se u Voloskom god. 1882. Gimnazijske je nauke izučio u Sisaku, sveučilišne u Zagrebu i Petu, gdje je bio i promoviran na čast doktora prava.

Prvi je donio ideju sokolstva u Liburniju. God. 1908. osnovao je Sokol u Voloskom. Sve do tada vršio je u Trstu, posvetivši se znanosti sa osobito pomorskom pravu. Za vrijeme političkih izbora god. 1911. uređivao je „Hrvatsku Slogu“ u Trstu. Kroz mnogo godina bio je tajnikom „Dalmatinskog Skupa“. Uvijek je bio svom dušom odan svome narodu i isticao se svuda kao pravi Jugosloven. Razlike između našeg troimenog naroda nije poznavao. Načelo „jedinstvo svih Slavena“ bilo mu je političkim aksiomom i smatrao je sve stranačke borbe štetnim i nepotrebnim te im se svagdje klonio.

Za vrijeme svjetskoga rata austrijske su ga oblasti smatrale opasnim, jer je bio pravi Jugosloven. Propast Austrije dočekao je u Beču kao obični vojnik, a odanost se je vratio u svoje rodjeno Volosko. Zatim mu je bilo u Beogradu ponudjeno mjesto načelnika u odjeljenju ministarstva, ali nije htio da prihvati tu ponudu, nego je radije ostao među svojim progoneanim narodom. Ostala je inteligencija zaporednoma ostavljala Istru, ali on je kao dobar patriota ostao na svom mjestu, da bude svom narodu na pomoći u ovim teškim danima.

Godine 1921. bio je izabran našim narodnim poslanikom u rimskom Parlamentu, gdje je smjelo i odvažno branio potlačenja našega seljaka u Istri.

Kroz to vrijeme on se je posvena postavio u službu naroda. Njegov dnevni rad, koji je uložio oko intervencija i inih interpelacija, upravu je golem. Ali dr. Stanger ne će da se njegov rad objesa na veliko zvono, jer drži, da je danas svaki čovjek dužan da radi za narod i da to ne ubraja sebi u čast.

Njegov čelizni značaj, duboko znanje, vjetska naobrazba i vanredno velik talent

pridobili su mu i kod naših političkih protivnika velik ugled. Zato ga naš narod a

Istri sa ponosom opet bira za svog zastupnika i zagovornika u Rimu.

Dr. E. Besednjak

Dr. Engelbert Besednjak rođen je godine 1894. u Gorici od vrlo siromašnih roditelja. Škole je dovršio sa vanredno dobrim uspjehom. Na čast doktora prava bio je promoviran u Beču. Godine 1921. bio je glavni urednik ljubljanskog „Slovenca“, a g. 1922. tršćansko „Edinosti“. Sada je urednik „Goriške Straže“ i predsjednik Goričkog političkog društva. Dr. Besednjak je vrlo nadaren i naobražen čovjek.

Antun Podgornik

Inžinir je Antun Podgornik brat našega bivšega poslanika dra. Karla Podgornika iz Gorice. Rodjen je 15. maja 1881. u Cepovanu. Godine 1906. svršio je visoku poljedelsku školu u Beču, gdje je položio i ispit za podučavanje na srednjim poljedelskim školama. Iza dovršenja nauka bio je namješten na pokrajinskoj poljedeljskoj školi u Gorici, gdje je podučavao stočarstvo i mliječarstvo. Svojedobno bio je namješten i u Tolminu. Početkom rata bio je dodijeljen pokrajinskom poljedeljskom uredu u Gorici. Do ukinitva svih ureda goričkog pokrajinskog odbora bio je dodijeljen kao tehničar „Kmetijskemu uredu“. U januaru ove godine bio je umirovljen. Podgornik je već u svojoj ranjoj mladosti kao značajan Jugosloven pokazivao veliku ljubav do svojeg roda i jezika. Osobito se starao oko kulturnog i gospodarskog po-

diguća našega naroda. Svojim praktičnim savjetima bio je svakom pri ruci. Uslijed toga stekao je i u Gorickoj velikoj popularnosti.

Dr. Stojan Brajsa

Stojan Brajsa bio je i u pucnoj školi i u gimnaziji dobar djak. Sve je škole svršavao s odličnim uspjehom. Praveći dubelčan katoličkim osjećajima, on je katolik, koji je pripričan da sve što ide za svoju ideju. U tom pogledu on ne pozna kompromisa, on ne pozna nagodbu. Dr. Brajsa je već kao djak nagovarao i znao nagovoriti svoje drugove, da se posvete svećeniškom zvanju. Svojedino bio je i urednikom glasila "Tiskovnog društva", koje je izlazilo u Pazinu i u kojem je neustrašivo propagirao katoličku ideju. Osim toga je osnovala i jedno katoličko akademsko društvo u svrhu, da se održe na okupu svi katolički visokolecii. Predsjedničko mjesto bilo je njemu povjerenje. On sam se posvetio advokaturi. Iza što je prakticirao i u Pazinu i u Puli, posao je kao odvjetnički kandidat u Gorici. Lanjske je godine položio odvjetnički ispit i otvorio vlastitu pisarnu kao advokat u Gorici, gdje se i danas nalazi i gdje se sasvim prilagodilo tamornim prilikama. Prošle je godine na euharističkom kongresu u Vipavi blizu Gorice držao veliki govor u slavu katoličkom moralnom smislu. U svojem radu bio je uvijek bliži naravi: miran i pobožan, bez ikakve buke, pun samopriječora.

Opaska uredništva: Zivotopis našeg 6. kandidata, g. dr. Josipa Biležnika, donijet ćemo u jednom od narednih brojeva „Istarske Rijeka“.

Dobri znaci

U svim zemljama, gdje ima slobode, pridaju se politički sastanci. Obično ih sazivaju zastupnici ili zastupnički kandidati, u namjeri, da pred narod iznesu, što su za nj učinili i što još kane da učine. Ti se sastanci mnogo prije najave u novinama, za lakove se sastanke pokreću velike pripreme, agitacije, reklame — jednom riječi, kod tih se zgoda namješta golem aparat, da se na sastanku namamiti što više naroda.

Zbog prilika, u kojima mi živimo, jasno je, da se lakovo šta u nas ne može da pokrene. U nas u Istri smatraju se ili su se boreći od sada smatrali politički sastanci kao izaziv, propaganda, šta li? koji po što po to sprječiti treba.

Mi smo u našem listu već više puta napomenuli, da je ovakovo shvaćanje sasvim pogriješno. Ta koliko smo puta pokušali da našim novim gospodarima predočimo da ovaj naš narod u Istri, iako je u većini seljaka i radnika, iako ubog i potišten, ima ipak jednu dušu, jednu svijest, jedno srce i da ni ta duša ni ta svijest a ni ono njegovo srce nije u toj duži. Slavensku su dušu u njemu stvorili vijekovi, a narodna se svijest u njemu budila i učvršćivala već onamo od vremena biskupa Dobrele. Nasemu seljaku u Istri iako su ruke žuljevitae a to mu je duša i pamet bistra. On vidi

dalje, nego li se obično misli, on osjeća dublje i jače nego li mnogi i smatra.

Mi smo našim novim gospodarima više puta rekli: Vi se gospodo, varate, ako mislite, da su nosioci narodne, slavenske svijesti u Istri možda ona tri četiri inteligentna, što su nam još ostala. Nije tako: pravi i granitni nosioci naše slavenske svijesti su oni, u prvom redu naš istarski seljaka. Nasu inteligenciju — svu bez izuzetka — utukle su, gdje više, gdje manje, teške i uzasne prilike. Ta inteligencija bila bi sasvim klouna, da nije bilo naroda, onog našeg istarskog seljaka, koji ju je neprestano dizao i sokolio. Donas je narod, koji vodi našu narodnu politiku u Istri: inteligencija samo sluša i radi po upiti i želi živjeti u svijesnoj naroda našega.

Evo tome i jedne nove potvrde: Nas bivši narodni poslanik i sadašnji kandidat, g. dr. Ulrik Stanger, uputio se prošle subote u Zminju, da se ovdje, u selu, Istri, obavozuje s našim narodnim prvacima o predstojećim izborima. Medutim on nije bio pravo ni stigao u Sveti Križ, kadli da sa svih strana okružio narod izručio od njega, da mu sjutra dan, u nedjelju, drži javni sastanak u spomenutom mjestu. Narod je toliko navaljivao, da je dr. Stanger naposljetku popustio i održao pred više stotine našega naroda javan, vrlo uspješni sastanak.

Kad je stigao u Zminju, čekalo ga drugo iznenađenje. I tamo je došlo naroda iz svih strana, preko četiri stotine duša i oni su htjeli, da im naš poslanik drži javni sastanak, pod vedrim nebom. I sastanak je održan. Uspjeh vanredan, upravu nećemo kazivati.

I lako su u jedan dan održana dva izborna sastanka. I oba su prošla bez ikakvog incidenta. Mirno i u redu. Tako i valja... Mi držimo, da je u naših novih gospodarima prevladala bolja strana njihova razuma. Oni su uvidjeli, da se razbujana svijest ne da ubiti, već što je više pristisne, ona sve više skače.

Tako je bilo i kod njih u Lombardiji, dok su bili pod Austrijom. Austrija im nijedne nije dala do riječi, no oni su sami našli načina, da do nje dodju. Našim ljudima ne čestrebati, da se skupljaju tamo, kao što su to nekada činili italijanski karbonari, nasti ljudi ču javno, pod vedrim nebom izričući, što ih tišti; tu će oni nači ćudsko svoj svojoj tješkoći, a vlast je tu, da čuje, što narod misli i što želi i traži.

Takovi javni, nesmetani sastanci mogu Italiji da poslužte samo na čast.

Nas pak ovi slobodni sastanci učvršćuju u nadi, da je i za nas, istarske Slavene, nastupilo malo blaže vrijeme, da je i za nas počeo nešto povoljniji vjetlar da duva. Iz svega se vidi, da obećanja centralne rimske vlade, da će se ovi izbori vršiti slobodno i nesmetano, nisu bile tek puste riječi. Mi se ovome od srca radujemo. Tako će se naš narod i prije izbora rječiti da sastane sa svojim predstavnicima, moći će, da iznese pred njima svoje žalje i želje — jednom riječju: izbornu se gibanje započinje pod dobrim znacima, a iz svega se vidi, da nisu imali krivo oni, koji su prokurovali, da će nakon italijansko-jugoslavenskog sporazuma nastupiti i za nas nešto snosljiviji odnosi.

DOPISI

IZ RIJEKE.

Potvrđuje se vijest, da će naša Rijeka biti odlikovana i to zlatnom medaljom. Ne će joj biti prvi put. Historija — ta veljevrijedna učionica našega života, ne kaže nam, kad je Rijeka bila prvi put odlikovana, ali nas učuje, da je još god. 1515. Hapzburgovae Maksimilijan I. podijelio našem gradu naslov — **fedelissima** — i to za onu veliku vjernost, što ju je Rijeka iskazivala prejasnom Hapzburgskom domu onamo od pantijevske. Ujedno je Rijeka dobila tom zgodom i zlatnu diplomu. Rijeka dobila tom zgodom i zlatnu diplomu i pravo, da se u gradu mogu držati još dva godišnja sajma i to jedan na dan Sv. Ivana Kristitela (24. juna) a drugi na Malu Slomanu (8. septembra).

PODLISTAK

Ernest Radetić:

SIROČAD

(Štićica za sela).

Spuštao se sunak.

Kroz maleni je prozor ulazio u sobu sutan, siene se produžavale, u izmračenih je kutu, starišo stro po kućstvo poput tajanstvenih sablasti. I sama je večer imala u sebi nešto tužnoga, S crkvice na obližnjem brežuljku razliježali se sumorni zvuci večernjeg zvona, dopirući kroz grane cipresa, zasadišnih okoliš, do uha hlađenikova na stromošnom ležaju u mračnoj sobici. Kravvo rumenilo na zapadnom obzoru nije još ni zašlo, a već se na zamačenju istočnoj strani litnjak pokazuje sline zvijezdice, malene kao sitne rasplakane djetinje oči.

Sve je bilo tužno, čemerno... Bolenskiocu su oči nijemo zurile u blijedo, ispačeno lice male djevojčice, koja je sjedila

uz zaglavije rasklamanog ležaja s molitvenikom na krilu. Suhe i žute njegove ruke visjele su mrtvo niz pokrivač, tek se od časa do časa mukom pridizale do zlatne glavicke, da je pomogne. Matice su mu, pod oznojeno čelo duboko upale oči, grozničavo gorele. Najednom se ono ispijano oko, za koje bi rekao, da nije u stanju, da nijedne vlažne kaplje iscedi, prelije suzama.

— Ne plaži tatiće, zavili djevojčice, opazi suze u očima očevim.

— I to ti je život, Nadice moja!

Niz njegove se dječije lice otkrila nekoliko biserenih suza.

— Tko bi mi to još lani bio rekao, još vam je lani živjela sreća na mafi, a ja sam zadovoljan za sve vas radio... Kuda li ćete sada, pilići moji, ako još mene izgubite... jecao je teško bolesnik.

Ali, oče! Bog će pomoći, hajde da prokram molitvu: Bože, sama ljubavi... I ona otvorila, da molis njemu, možda ćeš po stoli puta, omiljelu mi i ganutljivu molitvu...

I car Leopold I. odlikovao je Rijeku posebnim naslovom. On joj je podijelio pravo, da se može služiti posebnim pečatom, da kome je imala da bude urezana riječ: **Indefectiorum**, a to će reći: bez kraja i konca. Austrijski je cesar odabrao tu riječ iz zahvalnosti prema Rijecima, koji su Hapzburgskoj kući bili odvijek vjerni i u nadi, da će oni ostati sa sobi k sebi do vjeka živjeka.

Mogao bih nastaviti i izmjeti, kako je Rijeka u prošlosti bila odlikovana i od Karla Svetoga i od Marie Terzije, ali to je ionako sve dobro poznato. Sve nam to pokazuje, kako je Rijeka bila već od starih vremena meznica svih i svakoga, kako je ona odavijek bila umiljato mje, koje je znalo katkada i tri muške da stisne.

Godine 1437. imala je Rijeka ove općinske lustrije: Cetri Glavinica, dva Vidovica, dva Rusevica, po jednoga Ivanića, Mikuljica, Zvanica, Raduljica, Karuljica i još trojicu bez prezimena. Kad budu ovi pojmovi dovoljni, da je njihov municipij odlikovan zlatnom medaljom, oni će se od vesela okrenuti u njibu i praviti, da se okrenu.

Riječko pitanje bilo je vrlo tmovito (spina u rinesu). Da nije bilo d'Annunzio, to se pitanje ne bi moglo biti riješeno onako, kao što se riješilo, zato je sasvim pravo, da je d'Annunzio dobio, a ako još nije, da dobije naslov riječkoga Gaja i conte di Fiume I. Ovaj naslov je denekle i historijski opravdan, jer su u staro doba neko vrijeme gospodari Rijekom većinom sami grofovi: Dvinski, pa grofovi francuski pa grofovi Walsce...

Velikih zasluga, što se riječko pitanje jednog inak rješilo ima i sinor Contarini, poimek ministarstva vanjskih poslova u Rimu. On je dobio naslov — Ministro di Stato, što je također pasve u redu.

Neki ovome, da Contarini sjeća me jednoga drugoga, Contarina, imena Contarini, koji je god. 1508. i 1509. s mletačkim grofovima zauzeo i zapalio ova naša hlađenikova Rijeku. Boze mi, čudne ideje sudbine! Jedan Contarini zapaljuje Rijeku, dok je drugi, četiri stotine godina kasnije, dobio, dakako u diplomatskom smislu...

A što će biti sa Susakom? Hoće li i taj grad biti ikada odlikovan za prepljene muke? A hoće li kada koji indogostvojski diplomati postati conte della Bandiera ili barone di Porto Baros ili kak markeze del Canal moru li da bidnele...

Ninetta mi je svo veselo lica prevrela viest, da se na Rijeku sprema jedan novi, grandiozni pellerinaggio. Dolaze studenti u velikim masama, u mnogo većem, nego što su sada dolazili. I opet Goliardi i Riječko moza, veseli oči.

Aueh sam provedenotom, rekao bi vaš Jurina. Inače na Rijeku nema pravoga veselja. Lica su nekako Riečla. Nije niko pravo zadovoljan sa ovakvim riješenjem. Zancliani bi htjeli — stari život, a drugi — tutto o morte...

Sedne noćine, kome se budu mirni, gdje i Vedetta, pisu, neka ljudi budu mirni, ovno do je i onako tek — la prima tappa... Ca ste lo vi srušeda? Suseda Frančica.

Čudno mi je, što ste... Ma ce ste bili? Ove celi don. Zdelicu (zašla). Ki se ne da zdoht...

Ni meni se mnogo toga ne da zdoht, a inak moram sve da nastum...

IZ SLUMA.

Čitali-lima je poznato, da u Buzet vrlo nereditovito dolaze i Karlar i Rieč. U Buzet idu stalno i dolazi, ali čitatelji se po no mjeseca ne primaju. No i sa privremeno korispondecnom nije ba u najboljem redu. Dne 4. ovog mjeseca netko je bacio u postansku skrinicu u Buzetu na Funtani 10 doznica i napisao ih na razno meseta. Bilo ih je naravno i u Slum. Preduzima Slum, ali jedini dvaputa u Slum dolazi, ipak dok ovo pisemo, to napisano u Slum dolazi. Postanski red u Buzetu ih je valjdo podignio iz skrinice na Funtane i historija ih valjda nije izgubio. Gdje mi bih, to bi se činilo? Valjda nsa otišle u Slum meseta u Slum?

Pomislite, kakove bi nepoljubivo radele, kad bi jedan trgovac opozivao dopisnike svoje dužnike, da mu u teklu dana plate dug. Dužnik ne primi opozove, a trgovac loži. Kakvi bespretni su ljudi nastali pri tome.

Neke se uređuje stani, nek oni, koji su za to plaćeni, stavljaju ispunjaju svoju dužnost.

Gdje je Jodica? pitao je dale bolesnik.

— Vani je za susjedovom dječom.

Zavladu duboko stama, u kojoj se nije čulo ništa do tuskog hripa i bolenskih pisama. Da zapalim svećicu, oče? — stoji se djevojčica.

— Ne trebas, ugodnije mi je ovako u mraku.

Nadice, jovi se opet bolesnik — reci mi, nisam li ti na teret. Ti bi morala živjeti i igrati se vani, a ne smijet zbog mene. Reci mi istinu, nemoj mi lažati, li sam ti težak teret.

Oče! — začela malo i obsepe poljubima svoje one koštunave ruke... Sladak si mi ti teret, oče, sladki, i ja sam sretna, kad sam uz tebe.

Vrta se mračne svoje otvore, a ni niš udje mladi bratac i dosulja se plativšo do sekinaž skuta.

Gladam sam — proskapta tiho. Nisi li jeo ništa kod susjedovih? Jeo sam malo, ali li bil još... Umorne se dječice očice konačno pozapalake i malene glavicke usnuše u zaprljaju

IZ PULJISTINE.

Zadnji smo put obećali, da ćemo donesti iskaz upozorenja, stvari sa strane puljske općine, pa tu i to sada i činimo. Već dva puta, a prama teži od 15 do 20 lira pozeza, za marvu od 10 p. q. za lanja rih od 40 50 lira po q. za uže 20 lira po rih, za svaćka kolons od 1—2 l. It. Za današnje doba velikih ekonomskih razdavanja, a i zbog ogromni brojevi, Pomislite, sanan na drelt Klaxtris i mrtuške sum, mušik se sjeći, slagati, tovariti i voziti i na koncu, koji se dubitak ostane: maleni ili nikakvi. Govori se, da su seljaci ogorčeni i to punim pravom! Je da organizovano ne šalj u da drea u grad, a to je za hlađenik puljski protestirali velike udarce, jer mora da lupnje d'ava u gradskom nadzimu po 15 17 l. za q. Gospodi je svejedno kako masa zivotari, gine. Na jednoj je strani — kako se iz ovoga vidi — pogodno i zivać ubogi seljak, a na drugoj kukavni radnik. A za našu stranu, to je pa nečujeno takva. I to nam trebalo znati još i to, da na ulazu u grad sa vozom i volovima mora da polaze kavečli od 200 l. za sluzaj da ne bi žalogod prodao vola u gradu bez takse. Jasno, da se li novac na povratku vrati došupome dočivati, ali to je uza sve smiješljivo i neprilicno, jer ako se strošomom seljaka dati (svaki put kad ide upognutim volovima u grad) iznos od 200 l. T to ne omogućava i besmislena stvar, koja otešava i krami ionako labavi i lukavni domaći promet. Za slučaj pak, da bi čovjek mogao promijeniti vola, to mu po svoji prilici radnik, čemu čelja je težina. Služi se na svoje njegove osobitosti fine vola, visine, boje i d. št. visje. Čak i žadne žene, koje polaze iz grada u bližnju okolinu, da na svojim ledjima donesu brene granica i subog drveća, što cine iz velike nužde i potrebe, moraju za to imati da plate taksu od 80 cent. do 1 l. prama čemu, lica je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu mizeriju u gradu čelja je težina. Služi se na seljački vrlo komična, da nije toli duboko teđana i pretrogana. Otac obitelji bezposlovan, žena hoda sat puta i muči se da po ludiji (sami sabere komade subog granja, da li dane kući za ogrinjenje jednih malika, a sa svemu tome čto li narobe, da se i na tu

Franina Jurina!

vorile. — Ovo je pravi blagoslov Božiji! Kako da su nam anđeli z neba prišli! Ah, Jurino moj, ča bim ja bil dal, da si i ti bil živ, pak da si videl oni naš lepi i sradni narod! Da si ti onem ljudem malo pogledal v oči, dokle su gledali va nasega zastupnika! A kako smo ono svi skupa nito zapivali. Oj Slavenci jeste živ! To ti je, brate, sama naša lepa krpa, naša evrska korenika. I veruj mi, ja sa o ih čul govorit: prej će, veruj mi, Učka poč z mesta i zvalit se va more, nego će oni pronicati svoju misal i svoje srce. Da si samo videl, kako njim je bilo žal, kada ih je naš zastupnik — zdravilal. On bi bil najvolje, ostat još neko vreme s njim, ma ni mogal, zaš je moral poč napred va Zminj.

Jur.: A ča bi reč, da nisi i ti saš s njim va Zminj?

Jur.: Reč tu ti pravu istinu. Ja sam ostal va Matereh va kuće moja dobrega kuma Matele, od kuda me nisu nikad otepi puštil ča. A da ti pravu rečem, on i ti ma seljor dečice, ki su ti kako prvi anđeli. Jedan se zove Milos, drugi Sava a treći Radu; mala se pak zove Stanka. I tako sam ti se ja počel igrat z deccom i nikad ni sam mogel ča od njih.

Jur.: Je — je, ma ja sam čul, da si se pul kuma Matela malo i nakresal.

Jur.: Ki ti je pak to povedel?

Jur.: To su mi povedeli oni, ki su sa zastupnikom sli va Zminj.

Jur.: Ča si ti bil va Zminje?

Jur.: Jezero milijun vrazi, da sam E, a da si pak i tamo bil i videl, kako je ono bilo!

Jur.: Je i ti bilo puno naroda?

Jur.: Preko četire sto duš. A da znaš, otkuda je pak ta narod prišal?

Jur.: Otkuda?

Jur.: Tu ti je bilo naših ljudi iz Pazišćine, sve tamo od Boruta. Bilo ih je z Po-šćine, iz Svevičestine, Sv. Petra u Sumi; neki su prišli iz preko Drage i iz daljeva - do 6 uri hodat! Najviše ih je bilo iz Kanfanarske i — to se razume — iz Zminje i iz Gračišćine. Ale kakav narod! Oni su nova lapa mošnja, one benevrekli kako sneg bele, one naše narodne klape na glavi — eji narode, srce moje žalne! A da si pak videl nasega Cerina-Juraljeka.

Jur.: Moji mladi i dragi Cerin — ča je i on bil?

Jur.: I on je bil — a znaš, kade je on — tu je naš celi narod, zaš on je jedna duša i jedno srce, na kem je sve ča mi mislino i želimo.

Jur.: Pak da nas nima!

Jur.: Ki govori, da nas nima? Ima nas i našeg gospodina duhotra, dok njim je pod vedrim nebom razlagal svoje lepe misli i teših ih govoreći: — dan po dan, pak će doč i Gurgjevdan! Nijedna mika ni do vecka, ne će bit ova naša! Sve će biti dobor! Kud je voda, jednom tekla, opet će teći, a ako je trava pošećena, opet će nati — ostalo je komeje. Ki zna čekat, eš i dočekat. — Da si videl narod, kako je slušal ove lepe reči! Amla će čas, naši su ljudi; sami, a samomu je teško. Zato su bili on čas srećni, ier su pred sobom gledali čoveka, ki za njih misli i dela.

Jur.: A fasiš?

Jur.: Gledali su, ali nisu ni najmanje smetali.

Jur.: No ti je dobar znak. Nege, Jurino, i ti si nekako luštar. Si se i ti igrat z deccom, kako i ja?

Jur.: Ja sam ostal z mojim dobrim kumom Matelom — onim, ki je okladu dobil, da će prvi zastupnik bit pužari i drug, i kremenjaki.

Jur.: Dunke, kad se stori samo od onega, ča je bilo va Sv. Križe i va Zminje — pride vanka, da je bilo sve jako, jako lepo.

Jur.: Ja sam ti vavek govorił da Iza tuđe vredije je nebo, Iza tuđe bistrija je duša, Iza plaka — veselije pjevaš.

IZ LIBURNIJE.

Za predstojeće izbore vladu ovuda veliko zanimanje. Narod je odlučio, da se u potpunosti broju odazove pozivu svojih vođa i da se poslušati pravom, što mu ga daje zakon. Nisi će svi na izbore, da dadu svoj glas ljudima, što su ih kandidirali naši narodni prvaci.

Naši su i prije tri godine, u neprispodobivo težim prilikama listom pohrlili na izbore, jer su nekako kao po nažon osjetili, da moraju i oni imati neku vezu, koja će ih vezati s vlastima i s onima, koji nam kroje pravdu i — nepravdu.

Danas je naš svijet vada upravo uvjeren, da mi moramo imati nekoga, tko će nas zastupati nesamo u Rimu kod centralne uprave, već i kod pokrajinskih i ovima podređenim vlastima.

Cini se, da su i ovdješnji Italijani došli do spoznaje, da ne bi ni pametno ni razborito bilo, da se bilo kako sprječati izbor naših poslanika. Naposljetku i u njihovoj je interesu, da imadu u Parlamentu nekoliko svojih muzeva, preko kojih bi mogli da dodju u dodir s narodnim mislim. Italijani znadu, da će fasišćika lista i našim proci, i da im tu, u slučaju, bi pomoglo ni odnogo nekoliko naših glasova. I opet znadu i to, da naši zastupnici ne polaze u Rim da ruše ni kamo li državu. To svi osjećaju, zato je i atmosfera ovuda dosta mirna, a i naši idu ovaj put na bivalje i osjećajem i da će izbori biti slobodni i da će proci sve u najljepšem redu.

IZ PICNA.

Budući da se ni u Picnu nema više naše škole, to naša djeca iz okolice moraju pohoditi italijanski u školu. No i djeci je najmiliji materinji jezik, pa kad se vraćaju iz škole kući, oni uvijek pjevaju hrvatski. No italijanski učitelj Fabiani se zagrozio, da ne smiju pjevati hrvatski, ier ako ih još jedanput čuje, da će pućati. Tako su pripovijedala djeca. Zar će se dakle i našim putem tjerati iz nevinih sradaka naše dječice jezik, kojim mi s njima zborimo i koga oni tako silno vole? Nema sila, koja će ugušiti niže osjećaje ljubavi do materinje jezika. Badava su naša govornja, i silno idu ovaj put na bivalje i osjećajem i da će izbori biti slobodni i da će proci sve u najljepšem redu.

Gospodarstvo

Znaci zdravlja u goveda, ovaca i krmadi

Zdrava je stoka prava sreća za stočare. S toga je svakom stočaru mnogo, da znači, kad mu je blago zdrava, kad bolesna, pa bilo to u staji, ako se hrani ili odmaru, ili na polju, ako teži ili pako na sajmu, ako ga kupuje. Iskusan će stočar dođuše znati dosta toga, što se tiče raspoznavanja zdravlja u blaga, ali će mu ipak po koja navedena dosada još neopoznatu upućeno doći.

Kod zdravih je goveda koža fina i meka. Ulyvati li rukom tako, da se načini nabor, mora se on izgubiti udmah, čim koga ispustimo. Ako je naprotiv koža tvrda, gruba i opora te koža ostaje neko vrijeme nabrana, znači, da je bilo govedo duže vremena osuđeno hranjenju ili je dugotrajno bolevalo.

Slaka mora da se sjaji, ne smije da bude rapava i nakostrušena. Ispadanje slake mora da je redovito. Slabi je znak zdravlja, ako govedo gubi zimsku dlaku tek početkom ljeta.

Nakon što se goveće nahranilo, treba da nastoro počne sa preživljavanjem. Preživljavanje mora da je živahno i bez oduljih stanja. Zdravo govedo udarne oko 40—60 puta s čeljustima, dok protuga zalogaj. Zvake li samo 10—12 puta te bude li preživljavanje mrtvo, znak je, da je zdravlje poremećeno. Zderanje i preživljavanje ipak nisu jedna posve sigurni znakovni zdravlja, ali su sigurni znakovni zdravlja, ier ako je govedo zdravo, onda je i krmada zdrava, ier im je nekoje od teških i dugotrajnih bolesti može dopaće tek biti razmjerno dobar, a živinje je ipak na smrt bolesno.

Ako goveće izgubi volju za jelo kod jako natpanog hravlja, koji leži ispod lijevih hojima to znaju nije tako opasno, kao tada, kad na tom mjestu opazimo prazninu, odnosno udubinu.

Poslije obilatog hranjenja burag se u goveda jako napuni, pa izgleda kao da su životinje nadute. To stanje nestane, čim počne preživljavanje. Jaki i brz nadam može da nabrzo poruči ugušiti. Takav se nadam pojavlja, kad ljudi predmeti (repa ili krumpir) zasostanu u jednaku, pa ne dadu da izadju plinovi iz buraga.

Došao je pred nekoliko mjeseci u Argentinu, da traži sreću, ali ova kao da se od njega sakrivala. Nije mogao da nadj pošla. Ili, ako je štogod našao, platili mu nisu za njegove teški posao niti toliko, da bi se pošteno mogao nahraniti. Novac, što ga je sobom imao, brzo mu je otpuhao, a sada nema dobiti od nikuda. Povlače se čeljusti nadom i zasitju bi štogod našao nasokio, ali sve premano. Nu danas ni toga! Ah, kako ga nešto u želucu mućilo, a kod njega ni probijene pare, ni prijatelja, da mu je pozajmi, ni dobra čovjeka, da ga savjetuje, ni meka srca, da se njemu, mogla netai.

I sliče mu drage. Domovine, otkud svako jutro sunce sine, svojih roditelja i rodbine, znanaca i prijatelja, čedne kućice, maloga gospodarstva, mira i zadovoljstva; sjetio se i one modroćne djevojke, pjesme niene, i u srcu ga je zabeležio, potrosao se je, zadržao je i plakanje.

Bilo mu je oko srca hladno, ljuta ga zima prišla, a onke se vane peko, izgaralo i — sušilo suze nesretnika, jer ih tuđja zemlja nije htjela da primi.

Čvrst in vlašac se kašalj opaža kod svih katarhalnih bolesti, ali taj ne škodi i brzo prođe, ako se goveće prikladno liječi i njeguje. Slab je naprotiv i mukos kašalj, koji traje mjesec ili više, a da se ozdravi, a da je u protivni na neko vrijeme krpom začepimo nozdre, uvijek jako sumnjiv je obično znači, da imademo posla sa plućnom sušicom.

Valja paziti i na izmetine. Tajni proljev, koji se nikakvim sredstvom ne da zaustaviti, odaje sušicu crijevlja. Bolega mora da izgleda kod zdravo govedu, što se da ozdravi, a da se raspada. Usljed žetelne krmiljenja budu izmetine rjeđe, što se smatrati nezdravim ne smije.

Nabrekle žiljezde oko grkljana, na vratu, sprjeđa na prsima te na bočinama predznak su sarkice.

Meke se oteklina u međuvilještju, doje na prsima i trebuh, na kojima ostaju pod pritiskom prsta rupice, pojavljuju kod općenite vodene bolesti, naročito kod oboljenja osrdca, koje nastane, ako goveće pojede iglu, ukosnicu ili ni šiljasti predmet.

Natjera li se, to će se zdravo govedo odmah i jako diti, pružujući kralj. Zdravo govedo ne da dirati oči u usesa.

Korijen rogova i usjui je umjereni topao, nozdre vlašne te ponešto tople. Ako su rogovi i usesa sad hladni, sad vrući, a nozdre vruće i suhe, onda je živinje grozničavo.

Tjelesna toplina, koju mjerimo u guznom crmje malim maksimalnim toplinomjerom, nije bitni veća od 39.0°C. Ako je veća, znak je za groznicu.

Krava se tjera točno u određeno vrijeme, 24—28 dana nakon što se otelila. Nije li se tada oplodila, to se opet tjera za 3—4 nedjelje.

Vredno žestok i trajan spolni nagon svjedoci, da su jminje polovarani.

Kod zdravih su ovaca oči čiste i žive, a očne, nosne i usne sluznice blago ružičaste. A oče, zne i usne sluznice blago ružičaste, a oče, zne i usne sluznice blago ružičaste, a oče, zne i usne sluznice blago ružičaste.

Runo neka je na površini glatko, jednakomjerno te gusto. Ispod vune mora da je koža crveno-bijela. Bijeda koža, iz koje se izdale vuna izvalja, znak je bolesti ili učenja. Znak je znaka s ovičijeg zdravlja, također, ako runo neugodno miriše te nije sjajno. Rašćupana vuna, vlačna mjesta, krasle ili čirovi na koži s jakim svrbežom opravdavaju sumnju, da sa ovce kušgave. Zdrave ovce visoko glavu razmazaju pazu na svoju okolinu. Živo stolu usima.

Bolesne ovce redovito povuaju glavu k zemlji, ne mare za okolice te se neveselo povlače za stadom. Zdrava se ovca odvažno otimlje, kad hoće da je uhvatiš ili držiš. Ove, koje šepaju ili se za stadom vuku, sumnjive su za silnavke i šapa, ako nije možda znak šepanja u ozbiljnu napokalu ili u tešku zenu. Dugotrajni kašalj može da pobudi sumnju, da ovce boluju od plućnog glistomara (fascis).

Zdravo krmče rado ždere sve, bila to biljna ili životinjska krmiva, i ne gleda na njegovu kakvoću. Ako krmča ne jede, ier se bolju hranu, onda se znače, da je ili bolesna ili je uslijed loših priredjenih ili pokvarene krmje izgubili apetit. Zdrave prase odmah pridolazi k punom koritu. Valja baš za to, što može mnogo pojesti, i ne prebire hrane.

Imetnine ne smiju biti pretvrde. Tvrde i suhe izmetine posljedica su crijevnog poremećaja, što se vjerovatno događa kod krmadi, koja se malo giblje.

Kašalj vladu znači, da su gut, grkljan ili pluća bolesni. Zlo je, kad odojci prokšalaju. Kod groznice su usesa vrući. Ako se krmad zvalje u stelju, nije joj dobar, grozničavo je iđ.

Uvijanje repa siguran je znak zdravlja u krmadi. To se opaža govtov kod svih prasa. Uvijanje repa pokazuje, da je repno mišići jako. Kod krmad hrane ne voli, kad je bolesna, kad imade groznice ili ine koje boli, onda malakše repno mišićje, radi čega istegnut rep mlitavo visi. Umotavanje repa pučinje tek tada, kad se krmče opet dobro osjeća. Dvostruko umotani je rep osobit znak zdravlja.

Mala seljačka škola.

Kako se tamani krava us?

Krava je us tako opasan neprijatelj našeg voćarstva, da se protiv nje svaki čas iznose na javu nova sredstva za tamnjenje. Od ovih su se pokazala jedna boljima, druga lošijima, ali skoro svako sredstvo povoljno djeluje, ukoliko se radi o lokalnom oštećenju voća od toga nametnika. Jedna strukovna škola za gospodarstvo, voćarstva i vinogradarstva preporuča sljedeće dosta jednostavno sredstvo.

To se smjesa od petroleja i sapuna, koja se odmah pripređuje: Uzme se 150 grama crnoga sapuna, koji se rastopi u pol litre ugrijane vode. U vrelu rastopinu ulju se tada lagano, ali neprestano miješajući, dodaje litre petroleja, k tomu se doda još i litra vode. Mazaže neka se ne obavlja po sučanom već po mltnom vremenu, ier inače se ošteći zelene lišće stabla. Mazaže ovim i drugim sredstvima kadro je istriebiti kravu us na pojedinim voćkama, ali opći povoljni uspjeh može se postići samo onda, ako svi voćari jednoga krta us tamane, jer ako jedan radi, a drugi ništa, onda je sav trud potpuno uzaludan, ier će se neutamnjene usi navratni doskora i na oštećena stabla.

Obornni sastanci u Sv. Križu i Zainju.

(pjeva): „Živi, živi doli slavjanski, živić ćeš vijekoma...“

Ma bravo! Ja sam još nataše, a ti bugariš, Otkuda ti? — arate, od Svetega Križa — plovanjaj natiše. Ili da vidiš, koliko mi je sreće! Iko meh — veliko i široko.

Jur.: Sedimo malo, pak mi povej, ča je i kako je bilo.

Jur.: Ja sam ti nehoru čul od nekih ljudi, da će negdere na Labinjšćine bit sastanci, pak za ovi izbori, ki će bit 6. aprila. Kada sam ti ja tu čul, podbrusim peti, pak narat put Labina. Otpetpal sam sva mesta, ma nijedan mi ni znal ni reč. Ljudi znaju, da će bit sastanak, ma kad? to se još ne zna. Grem ja nazad va Kršan, a s Kršana va Pićan, a s Pićana, da ču preko Svete Katarine naruč.

Jur.: To je bilo pasanu sobotu, ča ne?

Jur.: Ki ti je povedal?

Jur.: Govori napred.

Jur.: Već je bila noć, a bura, a poledica, ma jako moju milal misel sam — da već ne ču dočekat beloga danka. Kad je Bog otiš — prišal sam va Sv. Križ i Zminje, ča sam ja tamo čul?

Jur.: Ti si čul, ča je tamo naš zastupnik, dohotur Stanger.

Jur.: A ki ti je to povedal?

Jur.: Panekul! Povedal dalje!

Jur.: Kada sam ja to čul, rekla sam va sebe, da imam više sreće nego pameti i valje sam šal do Pužari moju kumparu Matetu i tu sam našal nasega gospodina zastupnika. Tu sam se malo okrepil lepo sam se porazgovoril od naših stvari i onputa sam šal

Jur.: ...spat.

Jur.: Aj nisam. To ti je bilo ovako. Kada su ljudi čuli, da je pul Pužari naš zastupnik, valje su se skupili ekole nięia i prošili su ga, da bi njim ča povedal. Kad njim je zastupnik te obećal, onputa su neki rekli, da bi dobro pozvali i ljudi, ki su z daljeva, neko i oni malo tjuj. Nato su se neki dipli, da ih gredu zjav. I ja sam se stal i sve orako nućan i trudan šal s njim i, moj brate, kolikogod je Bog dal mesti okole, svih smo ih optepli.

Jur.: Si bil na Milotičkjem brięe?

Jur.: Bil sam i ja, brate, i va Bačlugu, puli Merleti, pak va Salamanušcu, puli Kalandrić, Bertetić, Pazišćini, Hrvatini, Brišići, Markoći, Brozani, pak va Oriče, va Jarbulišće — ma ki bi ti mogal povedat, kade sam ja sve bil onu noć i po svojoj bur.

Jur.: Pak ča si opravil?

Jur.: Kad sam prišal tamo, već su svi znali, da je naš zastupnik pul Pužari i već su se neki narićevali, da te ga poč molit, da se malo s njim porazgovori.

Jur.: I tako su drugi dan svi prišli?

Jur.: Bila je zima, kako va Šiberije, ma sa svem tem je prišlo par stotin ljudi, muških i ženskih i svi su ti se lepo stisnuli jutri dan okole nasega zastupnika, ki njim je tako lepo govorił, da su nekem prišle suze na oči, a neke su ženske go-

Dvije zime

Vani je padao snijeg sve na pahuljice. Sjedvoj je svirao svoju staru melodiju. Od studenja je sva kora popucala po stabljaku, što se ukoliko na to studeni, ko da više nikada ozeleniti ne će. Zamro je život i pjesma, sakrio se oku svaki čar, tek iz visine ču se grak gavrana, što se ozirao pustim poljem, ne bi li spazilo štogod, u što da zabode svoj ostrki kljun.

...Unutra na prostranom ognjištu pucketalo hrastov panj, da se je sve naokolo žarilo. U kutu, na klupi, pred stari nacač, a ispod klupa kosmati garov razmisljao o boljim vremenima i boljoj usno.

Rečna se domaćica mijesala kuhinjom, redajući i spremajući, a iz lonca se dizao miris, što je draško nohu i — — želuću. Stariji se porcedali naokolo, te pripovijedali o svemu i o vlastitim doživljajima, o svijetu i njegovim novostima, o politici, o porcu i o gospodarstvu. A kad su tim svega lože napripovijedali, prihvatili su našu „Istarsku Rič“ i jedan je mladji čitao, a drugi su slušali

mučke, pozorno, da se je svaki dah čuo i razbirao. Dječa se pri ognju zahrbulo i uzgurljalo, pekući na žeravi kračen, što je otkaskao po svoj kuhinji, prućen sradćim smiješkom mališa.

U obitelji je vladala sreća, mir, zadovoljstvo — — — a vani meo snijeg, puhao vjetar, smrzalo doba, u isti čas, ali na protivnoj polutki zemaljske kugle, preko mora i planina, tamo u zlatonosnoj Americi, peklo sunce božje žarko, silno, neodoljivo.

Tamo je u nesretnoj Argentini promet i buka tenjala. Stalno su prigibala k zemlji polovne granje, a divlja se zvijera povukla u dubine gorastanih i gustih šuma, u debeli hlad.

Prašumom, uzarenom cestom povlačio se putnik. Na licu mu se čitala patnja, hod mu odavalo slabost.

Stupao je spino, zamisljen. Došao je do grada. U prvij se ulici izgubio s vida. Unišao je u prizemlje, ili bolje reći u podzemlje neke kucerine s razdrtim krovom i gnjilim podom i za čas se našao — — — u svome stanu — — —

Tudja valuta na tričraskoj burzi.

Jučor, dne 12. marta, moglo se prodati odnoso kupiti: 100 engleskih lira Sterlina za 10.350-10.400; 100 američkih dolara za 460-465; 100 švicarskih franka za 415-420; 100 francuskih franka za 87.50-88.50; 100 čehoslovačkih kruna za 69-70; 100 jugoslovenskih dinara za 29.70-30; 100 rumunjskih lejova za 12.25 do 12.75; 100 mađarskih kruna za 0.04-0.05; 100 etiamsko-austrijskih kruna za 0.0330-0.0340; italijanskih lir.

Politički pregled

Italija i Engleska.

Odnosi između Italije i Engleske, koji su još od prošle jeseni postali neobično hladni, postaju u zadnje doba sve napetiji i razdražljiviji. Prvi i glavni uzrok ove rastućeg netrpivosti položaja italijanske vlade i javnosti prema engleskoj leži u razočaranju, što ga je doživjela italijanska mašta, koja je već gledala obnove sredozemne rimske imperije. Za tim sanjama nije se povidala samo ital. javnost već i službeni Italije, čiji je glavni predstavnik B. Mussolini slučajno nazvao Sredozemno more našim (italijansko) posrednim morem. Ali u tonu se je Mussolini teško prevario, jer je zaboravio da osim životnih interesa Francuske, leže u Sredozemnom moru i životni interesi britanske imperije. Velika Britanija nije se zadovoljila da samo afirmiše svoje interese u Sredozemnom moru, već je poduzetim mjerama pokazala da ih ona misli zaštititi tako da ostane gospodaricom tog mora. Ne samo što nije zamijenila Gibraltar, već se spremna da ježura svoje mornarice u Sredozemno more i da Maltu, koja leži na pređu Italije, učini jednim od najvećih mornaričkih uporišta na svijetu.

Kao odgovor na ovo krizežnje svojih računa, Mussolini je zatražio od Engleske izvršenje obaveza prema Italiji, koje su nastale u pogledu uređenja granica u Africi. Londonski ugovor uređivao je, da za slučaj povećanja engleskog teritorija u Africi na četiri Njemačke, Engleska pristaje u načelu na italijanski zahtjev za neke pravne ustupke zemljišta na granicama Somalije, Etiopije, Libije, čiji su nakon dokončanja rata, zatražila je Italija da joj bude ustupljen Jubaland, veliki teritorij od kakvih 90 hiljada četv. kilometara oko rijeke Jube na granici italijanske Somalije. Engleska je pristala na taj zahtjev, ali pod uvjetom da ta komada zemlje, kao i drugo općenito rješenja svih pitanja pridruženih na konferenciji mira. Pod tim uvjetom mislila je tadašnja engleska vlada u prvom redu na uređenje pitanja Dodekaneza u korist Grčke, te je to dakle razumjelo italijanski vladi.

Sada Italija traži od engleske vlade da, u slučaju, bez obzira na uređenje pitanja Dodekaneza, navodeći da je ovo pitanje stvar koje se tiče samo Grčke, a da se, s obzirom na promjenu prilika, a u prvom redu radi uništenja Sevreskog ugovora, ne smatra obvezanom da ta dva pitanja drži spojena.

Engleska vlada, u slučaju, kao što smo vidjeli, i ne će da ustupi zatraženo zemljište u Africi do uređenja Dodekaneškog pitanja, radi čega se italijanska štampa zestoko obara na Englesku.

Nego izgleda da je napatost zadnjih dana popustila jer je Mussolini izjavio da će, u slučaju, bolje proučiti i nastaviti pregovore sa Italijom.

Rusko-rumunjski pregovori.

Ovih dana vode se u Beču pregovori između Rumunjske i sovjetske Rusije, u svrhu uređenja međusobnih odnosa. Sa rumunjske strane određena je komisija za pregovore, kojoj je na čelu rumunjski poslanik u Sofiji Rascacu. Komisiji je uz to dodijeljeno nekoliko uglednih ličnosti iz Besarabije u svojevremenu informatoru.

U ovim pregovorima radi se poglavito o pitanju Besarabije. Rumunjska kojoj zbog otmacine ove ruske pokrajine savjest još uvijek nije čista, htjela bi da od sovjetske vlade dobije i izmudu priznanje aktivne Besarabije. U zamjenu za to, Rumunjska bi je jure priznala sovjetsku Rusiju.

Izgleda da mjerodavni faktori sovjetske Rusije nisu ipak voljni da udovolje željama Rumunjske. Steklo je u sovjetskoj štampi ostru nepaoo Rumunjsku, bas radi pitanja Besarabije.

Interesantno je, da se Rumunjska, u svojoj megalomaniji, vlada prema Rusiji kako kakva velevalat prema kojoj malenjoj državi. Rumunjski službeni krugovi izjavljuju, da je bez priznanja aneksije Besarabije, iskluceno sporazum između Rumunjske i Rusije. Iz ovog izjave, da li Rusija u tom pogledu pravila poteklo, pregovori bi se odmah prekinuli.

Službeno držanje rumunjske vlade prema Rusiji ostaje u stavu čekanja usprkos toga što moskovski listovi vode čisto nepriateljsku kampanju protiv Rumunjske vlade.

Sovjetska Rusija, priznata već od Engleske i Italije, moći će sigurno ustripi i pokaeti na priznanje — Rumunjske.

Njemačka.

Iako današnji sastav Reichstaga već odavno ne odgovara raspoloženju pučanstva u Njemačkoj, ipak u prošlim teškim danima nije se nitko usudivao da izazove njegov raspušten, jer bi to bilo do iznimke iznimno nepoželjno. Njemačke. Danas nije više tako, jer su najteže kušnje prošle, a politički i ekonomski život Njemačke počinje polako da se sređuje. To je razlog što se sada bez straha i obzira računa sa raspušten Reichstaga kao sa gotovom činjenicom. Njemačka socijalna demokracija ne će više da čuje za bezuslovno odobrenje njera, što ih je njemačka vlada poduzela na temelju dana joj pomoćnici. ona radi svoje

populernosti u masama ne može više da dozvoli iznimno neparlamentarno stanje u zemlji, pak je odlučila otvoriti u Reichstagu diskusiju o vladinim mjerama. Vlada pak ne može da to dopusti; pak je kancelar Marx najavio socijalističkim pravcima Muelberu i Breitschiedu da će u tom slučaju raspustiti parlament i provesti nove izbore. Ove sedmice bit će odlučena sudbina Reichstaga, te se predviđa poraz vlade. Osim social-demokrata, koji sečinjavaju najjaču grupu u parlamentu, i njemački nacionalisti nalaze se u opoziciji, jer im je mnogo do novih izbora na kojima njemačku imati veliki uspjeha. I jedno krilo njemačke pučke stranke predvodi je Marxovistički, pa se za to se napetost očekuje borba, koja će se ove sedmice razviti u Reichstagu i odlučiti o njegovoj sudbini.

Turska.

Kako već javismo, velika skupština u Anzgori prihvatila je predlog vlade, da se ukida kalifat u Turskoj. Istodobno prihvatila je zaključak, da je kalif proglašen, a s njime i svi članovi carske obitelji, te da kroz deset dana pravo ostaviti tursko zemljište. Zaključeno je surviše da će im biti dana odveć novčana odšteta, ali će sav novac nekretni imetak pripasti državi kao i civilna lista.

S ovim činom, koji je logična posljedica ukidanja Sultanata, po prvi put u povijesti islamski naroda odijeljena je crkva od države. Ali premda je to postulat novog duha u Turskoj i jedan od uvjeta da se turska država približi civiliziranim narodima, ipak za Tursku i za cijeli Islam znači pravu revoluciju, koja ne će ostati bez posljedica u cijelom islamskom svijetu, osobito izvan granica Turske.

Kalifi, čije ime potiče od Kalifet Kussul II, smatraju se već od trinaest stoljeća nasljednicima Muhameda, kao duhovni i svjetski vladari istodobno a pripadali su raznim dinastijama i sada će prestati konačno i zadržati kalif te će od sada u Egiptu, kamo on namjerava otploviti, dovršiti svoje dane kao svaki drugi građanin.

Domaće novosti

Lipova grančica i runolist

Naš izborni znak.

Izbornici! Promotrite naš izborni znak, koji je ovjke naslikan, i zapamtite, da morate u izbornoj četiji (kabinji) s a mo ovaj izborni znak precrtatiti. Mi Slavenci biramo 6 kandidata, ali za trojicu samo odlučiti da im dademo prednost (preferenciju) glasove. Radi toga treba da svaki naš izbornik, koji znađe pisati, iz kako je na glasovnici precrtao naš izborni znak (lipovu grančicu i runolist), napise na doljnim trim crtama koje stoje ispod napisa «Voti di preferenzanza» dva tri prezimena i to ovako:

Wolff
Besednjuki
Stancij

ili još bolje neka napíše samo brojke, po redu, kako su kandidati u kandidatskoj listi, t. j.

- 1
- 2
- 3

Tko ne zna pisati, neka samo precrta olovkom naš znak. Svaki izbornik nek u kabinji najprije precrta lipovu grančicu i runolist, znak slavenske liste.

Opće upute

koje ne smije nitko da zaboravi

Izbornik, koji nema potvrdu, da je upisan u izborni imenik, ne može na biralište, a niti glasovati ne može.

Izbornik mora paziti, da dobije od predsjednika komisije čistu i nepokvarenu glasovnicu, koja ima pečat komisije, potpis brojtunatora i na privesku rukom napisan shrutaj.

Soaki izbornik mora glasovati u kabinji. Soaki izbornik neka najprije precrta znak naše stranke: Lipovu grančicu sa runolistom. Zatim neka napíše na crtama, koje su određene za preferencije glasove imena ili brojeve trojice prvih naših kandidata.

Tko ne zna pisati, neka samo precrta znak stranke.

Na biralište ne smije nitko da dodje sa oražem. Ostavi kod kuće nož, da ne bi imao nepotrebnog zanovjetanja.

Rad «Hrvatske Radiše» u godini 1923.

Pisu nam iz Zagreba: — Iz izvještaja o radu «Hrv. Radiše» u godini 1923. što ga upravn odbor predlaže glavnoj skupštini, vidimo ove podatke:

Za namještanje prijavilo se je društvu u godini 1923. ukupno 1286 dječaka; poztražba za dječake sa strane poslovača (trgovaca i obrtnika) bilo je tekom godine 1923. ukupno 1163. U toku godine 1923. namješteno je 1121 dječak, dakle za 138 dječaka više nego u godini 1922. Od ovih 1121 namještenih dječaka 124 dječaka su bez obaju roditelja (bez oca i bez oca pama na ratistu ili od oca potpuna invalid), 770 dječaka doprimljeno je svjedružbu potpunoga siromaštva, 781 dječak sinovi su roditelja poljodjelaca, ratara, težaka i radnika, a 340 dječaka sinovi su roditelja podvornika, podčinovnika, mernara i maloobrtnika.

Navedenih 1121 dječak namješteno su u 57 raznih grana trgovine i obrta. Po zavičaju su od navedenih 1121 dječak 567 Banovaca, 342 Bosanaca i Hercegovaca, 163 Dalmatince, 34 Istrana i 15 ostalih.

Najviše dječaka smješteno je na teritoriju Srijemske, virovičke, požeške, bjelovarske i zagrebačke županije. Vojvodina dijelova nema.

Za troškove oko namještanja dječaka uključivo opskrbe, prehrane, stanovanja, odjeće i obuće te potpore u gotovine i manipulacije oko namještanja dječaka izdano je 252.549,16 dinara.

Za naučničke obrazovne tečajeve izdano je osim toga 20.293,30 dinara.

Društvo je vodilo nadzor nad moralnim odgojem svih svojih pitomaca, kojih su sada na naukovanju (okoli 3500), te je broj slučajeva krađe u godini 1923. uključivo, slatkosiša i kruhom u svemu 23 slučaja; dakle je postalo što se može za današnje prilike zbija povoljniji nazvali. Ova se ima zahvaliti rigoroznosti komisije primanja pitomika, jer se primaju siromašni i namdave posteni dječaci.

Budući da svaki dječak, zadnje dr se o njemu vodi svakogodišnji sposobnik učje to povoljno na njegov razvoj.

Članova brojilo je društvo koncem godine 1923. ukupno 12.373.

Broj društvenih organizacija došao je 477, od kojih su 64 stalna povjerenika u Sjedinjenim državama Amerike.

Od početka svojega djelovanja namještilo je društvo 7.315 dječaka.

U toku godine 1923. riješilo je društvo oko 10.000 dopisa što izaziva poprilično dvostruki broj informacija koli od dječacima koji u poslodavcima.

Sveopći uspjeh u ovoj godini u moralnom kao i u materijalnom pogledu povoljniji je nego u godini 1922 pa svatko tko poznaje strukturu ovoga mukotrupnoga rada mora priznati, da je «Hrvatski Radiša» i u godini 1923. uspješno i pošteno radio, da je narodno povjerenje opravdao i da to povjerenje zaslužuju i u budućnosti.

Društvo stoji pred svojim najtežim ali najvažnijim zadacima, a to je podignuće svojega Središnjega Doma u Zagrebu za prolazne i stalne naučnike za stanicu za i bor zvanja, za kulturno i prosvjetno stečiste trgovackoga i obrtnickoga podmlatka onpće.

Za vrijeme izborne propagande...

Pod naslovom «Naše stališće» izšao je u tričraskom slovenčakom «Malom listu» od 7. t. m. što ga uređuje bivši poslanik kapelan Šček, ovaj članice:

«Od raznih strana primili smo upite, za što smo se zavukli pod kapitaliste, zašto podupiremo takovu listu, kakva jest, zašto ne nastupamo oštro kao prije protiv kapitalistina. Naš odgovor: Mi ne odlučimo nit za vlas od pučkoga programa. Naš je bio napreren saditi kao i prije protiv onih neprijatelja onima, koji hoće da nas zarobe kapitalizmu. U tom mislu pišemo i danas, samo napadajmo listu pako podupiremo ne za to, što su u njoj zastupane organizacije drugoga mišljenja, nego zato, što su u njoj takodier ljudi socialnog mišljenja i čuvstvanja. Ako idete gospodi od Jadranske banke te ih pitate, na pr. kako im se sviđa kandidat Besednjuki, oni će se prekrstiti, tako je taj muž mišljenja.»

Komentar prepuštamo našim čitateljima.

Puljski razbojnik Collarig odveden u Pulu.

Pred nekoliko se je vremena rasirila vijest, da je poznati puljski razbojnik Giovanni Collarig utekao iz tričraskih zatvora. Ta vijest nije odgovarala istini Collarig je bio bas svih

dana odveden u puljske zatvore, gdje mu je pridružena posebna četa. Vjerojatno je, da će biti sada dobro zastražen i da ne će moći utoći.

Svega po malo

130.000 lira za spomenik psu.

U Parizu je umrla neka ruska knežinja, koja je oporukom ostavila, da se njezinom psu Lulu sagradi spomenik za 130.000 lira.

Pola žensko, pola riba.

U Rumunjskoj je jedna žena rodila dijete, koje je gorim dio tijela imalo kao žensko dijete, a dolnji dio kao riba. Dijete je odmah izlaza porodica umrlo. U staru su vrijeme narodi pričali priče, da ima nekih bića, koja su pola žene a pola ribe, pa su ih zvali sirene. Takva sirena rodila se eto sada, samo što nije ostala na životu.

Dijete s kozjom glavom

rodila je neka žena u Grčkoj. To je dijete odmah umrlo.

Napoleonova vrba usahla.

Čuli ste već za najslavnijeg francuskog cara Napoleona, koji je prije više od 100 godina umro na jednom otoku gdje su ga zatvorili Englezi, kad su ga zarobili. Na njegov su grob posadili vrbu, pa kad je tielo careva francuska vlada kasnije dala prenijeti u Pariz, prenesena je i presadjena i ta careva vrba. Sada novine pišu, da je ta Napoleonova vrba usahla. Preživjela je preko 100 god.

Koliko pisama dobivaju vladari?

Sv. Otac Papa dobiva svaki dan 27 tisuća pisama i novina postaju. Američki predsjednik republik dobiva 6 tisuća pisama svaki dan. A toliko otprilice dobiva i engleski kralj, Italijanski kralj dobiva svakoga dana 500 pisama, predsjednik francuske republike 300, nizozemska kraljica 200, a belgijski kralj 160 pisama. Samo što oni sve to sami ne čitaju, nego imadu svoje kancelarije, u kojima se ta pisama čitaju, a onda vladarima šalju d. j. e. svaki dan jedan čimovnik kazati, što je najvažnije poštu donijela.

Hoće li nestati šuma?

U svim krajevima svijeta biva sve manje šuma. Najviše ih još ima u Americi i Africi: Ali Amerika je u zadnjih 200 godina potrošila više drva, nego Evropa za 2 tisuće godina. Zato utjecaj misli, da će jedamput sa zemlje nestati šuma. Šuma kako ćemo se onda u zimi grijati i na čemu ćemo kuhati? Ugljicom, a kad i togl nestane, onda električkom. Tako veće utjecaj. A kako će biti to mi ne ćemo doživjeti.

Nevjeka pekarna na svijetu

sagrađena je u Americi, pa će se u toj jednoj pekarni u godini dana ispeći 300 milijuna hljebova a to je nekih 800 tisuća na dan.

Književnost i umjetnost.

«Meja». Primiti smo broi 4. poliprivredno-industrijsko-trgovackog lista Meja za ovaj sadržajem: A. Herbari Neofolant. — Stepan Kuzal. Što sve utjecu na razvitak, plodovite i dugotrajnost naših voćaka? — Proizina St. Juric — A. P. Jacobson. Danska privreda — Stepan Petrović. O utjecaju na životinjski organizam i tijelo. Ilija Bušnjak. Težakija hemija. Bilješke. Razne vijesti. Književnost. Čitna mu je u godišnjem izvještaji 120 — Uredništvo i uprava. Zagreb, Sudnicka ulica br. 9.

DAROVU

za fond «Istarske Riječi»: Printelca našega lista iz Philandephie (Sjeverna Amerika) šalju za fond «Istarske Riječi» 10 dolara. Darovali su: Makso Spazzafumo, Ivan Marčević, Ivan Tuničić, Ivan Markulin, Anton Filić pok. Ivana iz Konfabara, Anka delčić, Ivo Vidović, Pavao Bašić i Anton Mitenčić — svi po jedan dolar.

Mjesto da položimo u ovaj fond pokojnoga Ibra: Obitelj kuce br. i obitelji pokojnika: p. 125. Ciri Ribaric, po jednu lir: Antun Popović, Guro Čendak, Ante Kosić, Ivan Rupena, Ante Mlečević, Josik Ribaric, Josip Ribaric, Antun Rupena u Antun Ribaric; po 90 cent: Ivan Kosić, po 95 cent: A. Rupena; ukupno: 1740 lira.

N. N. iz Istre daruje 10 lira i Josip Paric iz Trsta 10 lira.

Zavičajni plemeniti darovatelji! Ugledali se i drugi!

DOPIJSNA UPRAVE.

Gospodinu M. u B.: — Onu stvaru o kojoj nam pišete, možete nam poslati i u preporučenom pismu. Da ste nam zdravo! Odgovorni urednik: IVAN MARIJA MICHELUZZI Tiskar: TISKARA «JEDINOST» U TRSTU

ZAHVALA.

Potiti golemom nesrećom zbog smrti ljubljenog supruga, oca, sina, brata, četa i svaka

Kazimira Rade učitelj

potpisani izrazuju svima, koji su ispratili milog po kojnika do zadnjeg poćinka, najsrdačniju zahvala. H.Z.F. dne 9. marta 1924.

Razloženo supruga i djece te obitelji Rade i Figgo.